

Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi

Journal of Academic Language and Literature

Cilt/Volume: 4, Sayı/Issue: 3, Eylül/September 2020

Sümeyye YAZICI

Yüksek Lisans Öğrencisi, Karadeniz
Teknik Üniversitesi
sumeyyeyazici@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-3887-2184>

Çaresizlik ve Ölüm Arasında Sıkışmış Beden: Kötü Kadın

*A Body Trapped Between Desperation and Death:
"Kötü Kadın"*

Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi/Received: 04.07.2020

Kabul Tarihi/Accepted: 01.09.2020

Yayın Tarihi/Published: 11.09.2020

Atıf/Citation

Yazıcı, Sümeyye (2020). Çaresizlik ve Ölüm Arasında Sıkışmış Beden: *Kötü Kadın*. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 4 (3), s. 446-457. DOI: 10.34083/akaded.764147.

Yazıcı, Sümeyye (2020). A Body Trapped Between Desperation and Death: *Kötü Kadın*. *Journal of Academic Language and Literature*, 4 (3), p. 446-457. DOI: 10.34083/akaded.764147.

<https://doi.org/10.34083/akaded.764147>

Bu makale iThenticate programıyla taranmıştır.
This article was checked by iThenticate.

*"Kadınlarımızın yüzü acılarımızın kitabıdır
acılarımız, ayıplarımız ve döktüğümüz kan
karasabanlar gibi çizer kadınların yüzünü"*
Nâzım Hikmet Ran

Öz

Asıl adı Mehmet Raşit Öğütçü olan Orhan Kemal, 1914 yılında dünyaya doğumunu gerçekleştirir. Yaşamın getirilerini eserlerine işleyen sanatkar mevcut düzene eleştiri nitelikli anlatılar kurgular. Toplumcu gerçekçi edebiyat ürünleri veren Orhan Kemal, gözlemleriyle oluşturduğu deneyimleri, her kesimin aşına olduğu olay ve durumları yazınsal ürünlerine tem edinir. Yoksulluk, işsizlik, sömürü, yozlaşma kavramları anlatılarının zeminini oluşturur. O, insanın yaşadığı şartlar dolayısıyla meydana gelen gerçekliğini yansıtan eserleri aracılığıyla bir dönüşüm meydana getirmeyi hedefler. Toplumun sorunlarını çözecek eylemselliği kaleminin ustalığıyla okuyucusuna sunar.

Orhan Kemal'in 1952 yılında ilk baskısı yapılan *Çamaşırcının Kızı* adlı eserinde yer almış on üç hikâyeden biri olan *Kötü Kadın* geçmiş ve geleceği şu andaki sıfatıyla bütünlenmiş dişi bir beden hikâyesini anlatır. Cismen yok sayılan ve aidiyetsizliği her koşulda hisseden kadının hikâyesi 'ad' kavramının yoksunluğu ile belirgin hale getirilir. Yaşam ve ölüm gibi bir ikiliğin arasına sıkışan kadın, bedenini sermaye olarak kullanır. Sanatkar, açlık ve yoksulluğun meydana getirdiği çaresizliği biyolojik olarak kendine verilen bedeni ile gidermeye çalışan kadın aracılığıyla ahlaki yozlaşma ve toplumsal çürümenin izleksel boyutunu vermeye çalışır.

Bu çalışmada Orhan Kemal'in *Kötü Kadın* adlı hikâyesi izleksel boyutta incelenecektir. Kadının toplumdaki yerinin ve kadınlık kimliğinin yansılarının da yer aldığı hikâyede cinsel sömürü yoluyla kadın kavramı ele alınacaktır. Kora şeması aracılığıyla aktarılan simgesel ve kavramsal düzlemler yapı unsurunun eserdeki yansısı ile bütünleştirilerek verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Orhan Kemal, Kötü Kadın, kadının kimliği, nesneleşen kadın bedeni, ahlaki yozlaşma.

Abstract

Orhan Kemal, whose real name was Mehmet Raşit Öğütçü, was born in 1914. The artist covering the issues related to outcomes of life creates narrations as criticisms of current order. Orhan Kemal, who produces socialist realistic literary works, adopts his experiences gained by his own observations as well as the incidents and situations that all walks of life are familiar with as the themes of his literary products. The concepts of poverty, unemployment, exploitation, and corruption form the basis for his narratives. He aims at creating a transformation through his

works reflecting the reality that emerges due to the conditions of human lives. He presents the activism that will solve the problems of the society to his readers with the skillful use of his pen.

"Kötü Kadın", one of the thirteen stories that was included in Orhan Kemal's first edition of "Çamaşırcının Kızı", published in 1952, tells the story of a female body whose past and future are integrated with its current features. The story of the woman, who is neglected and feels the loss of belonging in all conditions, is made clear by the absence of the concept of 'name'. Trapped between contradictions of life and death, the woman capitalizes her body. Through a woman trying to get rid of the desperation of hunger and poverty by using her biological gift, her body, the artist tries to depict the thematic dimension of moral degeneration and social decay.

In this study, Orhan Kemal's story "Kötü Kadın" is going to be examined through thematic dimension. The notion of women will be elaborated in terms of sexual exploitation in this story, which portrays the reflections of women's position in society and the identity of women, The symbolic and conceptual levels transferred through the choir scheme is going to be given with the reflections of the structural element in the work.

Keywords: Orhan Kemal, Kötü Kadın, the identity of women, objectified female body, moral corruption.

Bedene Sıkışmış Bir Ben: Kötü Kadın

Orhan Kemal'in 1952 yılında Varlık Yayınlarında ilk baskısı yapılan *Çamaşırcının Kızı* adlı eserinde *Çamaşırcının Kızı*, *Kötü Kadın*, *Duvarcı Celal*, *Şahut'la Karısı*, *Dilenci*, *Sevinç*, *Çöpçü*, *İki Kız*, *Ayşe ile Fatma*, *Eski Gardiyan*, *Recep*, *Mavi Eşarp*, *Küçücük* adlı on üç hikâyeye bulunur. Sanatkarın on üç hikâyelik bu eserinde yer alan *Kötü Kadın* 1951 yılında yazılır. Anlatıda insanı özel kılan 'ad'a sahip olamamış ve bedeni kendi kimliğinin önüne geçmiş bir kadının yaşamda kendine yer arama çabası ve var olma arayışı tem edindir. Ekonomik yönden çaresiz olan kadının 'ad'ı toplumca verilir. Bedeni ile yaşama tutunmaya çalışması, toplumsal normların ve kalıpların dışında yaşamını idame ettirmesi ona yine toplum nazarında "kötü kadın" olarak bakılmasına ve bu kimliğin ona doğarken verilen adın önüne geçmesine neden olur.

Eserin ismini sözlük tanımıyla "İstenilen, beğenilen nitelikte olmayan, hoş gitmeyen, fena, iyi karşıtı" (TDK Sözlük 2011: 1507) olarak kullanılan kötü ile "erişkin dışı insan" (TDK Sözlük 2011: 1258) anlamına gelen kadın kelimelerinin birleşiminden oluşan bir sıfat tamlaması oluşturur. İçeriksel doğrultuda izlendiğinde anlatının

isminin, özellikle bedeniyle para kazanan ahlaki bakımdan yozlaşmış kadınlar için toplumca kullanılan bir tabir olduğu dikkat çeker. Bu bakış açısıyla "Kişi veya toplum üzerinde olumsuz etkileri olan" (TDK Sözlük 2011: 1507) kötü kelimesinin dişilik özelliği gösteren bireyler için kullanılan "dişi bedende yaşayan canlı ve kendisine kadın olarak davranılan" (Mackinnon 2003: 58) kadın kelimesi ile birleşimi sonucu bilinen iyi kadın algısının yıkılışını işaret ettiğini söylemek mümkündür.

Başkişinin "*Kötü kadın. Evet kötü...*" (Orhan Kemal 2005: 112) biçiminde kendini tanıttığı hikâyede, toplumsal baskının oluşturduğu kötü kadın söylemini/ismini sorgulamadan kabullenışı söz konusudur. Kadın için bu saklanacak, utanılacak veyahut gizlenilecek bir şey değildir. Özellikle giyimi ve tavırları onun bu 'ad' ile özdeşleşmesine neden olur. Onun dış görünüşü ve bir simidin yarısı için ödeşme isteği "iyi kadın imgesinin çözülüşü" (Öksüz 2010: 548)nün göstergeleridir. Toplum nazarında iyi kadın algısı doğurganlık özelliği nedeniyle kadının bedeninde var olur. Burada, kadını kutsal yapan bedeninin yıkılışı söz konusudur. İyi kadın algısının tam zıttı olarak ahlaki yozlaşma kötü kadının bedeninde başlar.

Yaratılış anı ile başlayan erkek/kadın bireylerin dünyaya doğuş hikâyeleri insanların kimlikser serüveninin de başlangıcını meydana getirir. Adem ve Havva kıssasında Havva'nın Adem'e yasak elmayı yedirmesi ile ortaya çıkan kadının hikâyesi, simgesel boyutta elmanın yenme eylemi yoluyla ilk günahı, elmanın işaret ettiği doğurganlık özelliği ile olumsuz ve olumlu nitelikleri birlikte barındıran bir denge unsuru kazanır. Kadınlığın tarihsel geçmişi incelendiğinde kadın olmanın toplumca önemli bir yere sahip olduğu görülür. "İnsanlık tarihinin ilk dönemlerinde kadınlar dünyaya rahimlerinde taşıdıkları yeni bir canlıyı getirmeleri, fiziksel yapıları itibarıyla erkeklerden farklı bir takım özellikler göstermeleri ve fikri olarak hassas bir yapıda olmaları nedeniyle "*gizli bilgilere sahip bir varlık*" şeklinde değerlendirilmiştir" (Acar 2019: 96). Zamanla kurulan toplumsal düzenlerde kadınların yönetimde yer aldığı ve onlara yönetimle ilgili hususlarda söz hakkı tanındığı, olumlanan ve kutsallık atfedilen bir imaja sahip olduğu görülür. Değişen dünya düzeni ile birlikte kadın, erkeğin fiziksel ve ekonomik gücü altında ezilen edilgen bir yapıya bürünür. Erkek kadının ve kendinin fiziksel ihtiyaçlarını karşılayan bir güç unsuru olarak algılanırken kadın erkeğin getirdikleri ile yetinmek ve onun isteklerini gerçekleştirmek zorunda kalır. Erkek tarafından "bir dürtünün nesnesi" (Fromm 1998: 30) olan kadın özne olma özelliğini yitirir. Özne konumundan nesne konumuna geçiş yapar. Kadının gücü

erkeğin varlığı ile güçsüzlüğe dönüşür. Ona çizilen sınırlar ile yaşama devam eder. Erkeğin fiziksel ve bedensel ihtiyaçlarını karşıladığı zaman olumlu görünüme ulaşan kadın güç unsurunu tekrar kazanır. Erkek tarafından eylemsel boyutta sindirilen kadın, ancak erkeğin bedeni ile tamamladığında yeniden varlığını inşa eder.

Kadının yeni bir canlıyı dünyaya getirmesi vasfının kutsal sayıldığı anaerik toplum düzeninden babaerik düzene geçişin ardından toplumsal algı erkeği kadının üstüne çıkarır. "Toplumdaki yeri öncelikle babasına sonra da kocasına göre belirlenen kadının yaşamdan beklentileri, tüm umutları erkek tarafından sindirilir; artık o, mutlak otoriteyle/ erkekle birlikte tanımlanarak ondan bağımsız bir kimlik sahibi olamaz" (Öksüz 2010: 547). Orhan Kemal'in bu hikâyesinde de kadının erkeğin boyunduruğunda olması durumu devam eder. Kadının, erkek tarafından gelen ve fiziksel ihtiyaçlarını karşılayan adımı cinsel boyutta bir karşı adımla ödenmeye çalışılır. Erkek hem kendini hem kadını besler. Kadının kendi olabilme mücadelesine ve yaşama devam etmesi için erkeğin egemenliğine karşı gelmeden itaat etmesi gerekir. Erkeğin egemenliğini kırmak isteyen kadın, konumlarının aynı paralelde ilerleyebilmesi için ödemeyi teklif eder. Burada kadın ödeşerek kendini bir üst güç unsuru haline getirmeye çabalar. "Kadın için çalışmak, maddi bağımlılıktan dolayısıyla erkeğin kadını bedensel meta olarak sömürmesinden kurtuluşunun adıdır. Kadın, erkek ile cinsel farklılığın dışında birey olarak aynı güce, aynı özelliklere sahip olduğunu fark ettiği anda, kendilik yolunda önemli adımlar atabilir. Bu adımların en önemlisi, kadını nesne ve öteki olmaya zorlayan maddi bağımlılıktır. Erkek, kadının geçimini sağlarken, bunu bir yaptırım gücü olarak kullanır. Kadın, maddi olarak var olduktan yani kendi geçimini kendisi sağladıktan sonra, erkek karşısındaki nesnellliğini ortadan kaldırabilir ve özgür bir birey olarak yaşamını sürdürebilir" (Eliuz 2011: 227). Başkışı maddi imkânı ile üstün sayılan erkeğe bağımlılığını, ödeme teklifi ile kendi gücünü ortaya koyarak kırmaya yönelir.

Kadının 'ödeşme' isteği toplum tarafından dikte edilen algının sonucudur. Yaşamı fiziksel ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurgulayan kadın için bedensel sermayesi yaşama tutunmaya yönelik yapılan bilinçli bir eyleme dönüşür. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinin tabanında toplumsal baskının kısılcasına takılır. Böylelikle kadın kendini gerçekleştiremez. Kendini gerçekleştiremediği için yaşama karşı olumlu bir istek duymaz: "Böyle uyuz bir kedi olmayı insan olmaya tercih ederdim!" dedi. "Herhangi bir çöplükten karnımı doyurabilir, istediğim duvarın dibinde uykuya dalabilirdim" (Orhan

Kemal 2005: 112). Böylelikle kadın, yaratılmışların en üstü olarak adlandırılan insan bedenini hayvan bedenine tercih ederek kendini gerçekleştirebileceği fikrine sahip olur.

Anlatıda kadının fiziksel tasarımı ile yaşamdaki kimliği örtüşür biçimde tasvir edilir: “İskarpinin feci şekilde yamulmuş topukları, iri kıç, bluzunun fazla açık göğsünden taşan iri, pörsük memelerine rağmen, gözbebekleri canlı, simsiyah iki yuvarlaktı.” (Orhan Kemal 2005: 111) Maddi imkansızlıklar kadının tükenişini ortaya çıkarır. Fiziksel tükeniş bedensel bir boyun eğişe neden olur. Ekonomik çaresizlik yaşayan ve işsizlikle mücadele edemeyen kadın bedenini sermaye haline getirir. Zamanla deforme olan bedeni nedeniyle beğenilmez ve arzu edilemez bir hal alır. Bu nedenle tek gelir kaynağı olan bedeninden mahrum kalır. Yaşamayı beceremeyen kadın bedensel sömürüyü kabul eder ve her bakımdan eksik kalmış olduğu bu hayattan vazgeçmek ister. Yaşama hakkı onda olumlu çağrışımlar yapmaz. Yaşadıkları nedeniyle bu eylemi onda travmaya sebep olur ve ölümü yaşama tercih eder. İntihar bu anlatıda “var olan şeyler için yeni bir düzen getirmektir” (R. Brant'tan aktaran Volant 2005: 142). Kötü kadının ölmek arzusu yeni ve daha iyi bir dünya arayışına karşılık gelir. İntihar bireyin bilinçli bir tercihi olması yönüyle dikkat çeker. Kişi doğum ve ölüme kendi iradesiyle karar veremez dolayısıyla intiharı, bireyin iradeyi kendi benliğine taşıma eylemi olarak algılamak mümkündür. “Kadın olmak, biyolojik kaderin, toplumsal bir yazgı süreci ile tamamlanarak psiko-sosyal yaptırımlarla donatılmasıdır” (Eliuz 2011: 222). Kötü kadın intihar aracılığıyla adının önüne geçen sıfatının ve biyolojik varlığının adlandırması olan kadınlık sınırlarını aşma isteği duyar.

Kötü Kadın hikâyesinde yer alan ölme arzusu eylemsel boyuta geçiş yapamaz. Başkışı yaşamdan kurtulacağı ve çektiği acıları bastıracağına olan inancından dolayı ölme hayali kurar fakat bu istediğini ölmekten korktuğu için yapamaz. “Kendini öldürmek, bir anlamda, melodramlarda olduğu gibi içini söylemektir. Yaşamın bizi aştığını ya da yaşamı anlamadığımızı söylemektir... Yalnızca 'çabalamaya değmez' demektir kendini öldürmek (Camus 2006: 17). Kötü kadın için ölüm, yaşayarak sahip olmayı beceremediklerinin karşılığını alma yöntemidir. O, herkes tarafından aşağı görülür. Yaşamak için ihtiyacı olan besini bile ona başkası verir. Kadına karşı atılan bütün umursamaz bakışlar onda bir çaresizliğe dönüşür: “Herkesin gözlerinin içine bakmaktan yoruluyorum, aldırış etmiyorlar. Herhangi bir iş, o da yok. Ölmek istiyorum.

Şeytan diyor kaldır at kendini Beyazıt Kulesi'nden! Lakin can tatlı, olmuyor. Pis bir çaresizlik" (Orhan Kemal 2005: 112). Öteki konumundaki kadın bu çaresizliğin içinde yaşamda kendini önemseyen bir yer edinemez. Yaşarken başaramadığı fark edilişi ölümler yapacağına inanır. Ölüm başkışı için umursanmazlığının yitimidir. İnsanların önemsemediği varlığını ölüm ile önemli kılacığına dair bir düşünceye sahiptir: "*Kaç sefer niyet ettim, kendimi denize atayım diye, olmadı. Sarayburnu'ndan geçerken, cup. Belki bir gün böyle yaparım ama, gündüz, günlük güneşlik bir gün, belki de bir bayram günü... Yazsın bütün gazeteler, şan olsun memlekete!*" (Orhan Kemal 2005: 112). Kötü kadının sessiz bir ölüm hayali yoktur. Herkes için özel/anlamalı bir günde herkesin duyu eşiklerini aşarak bu eylemi gerçekleştirmek ister. Yaşamı gazetelere manşet olmayı gerektiren bir durum değildir ancak ölmek onu görünür kılan bir sıçramadır. Kendi iradesiyle ölmesinin, bu hayatı anlamsız kılan her bireye bir çığlık hükmü taşıyacağı inancına sahiptir.

Yaşamına son verme isteğini durduran nedenlerden bir diğeri yine bulunduğu mekâna ait olamayışı ile bağlantılıdır. Ermeni bir kadının evinin bodrum katında yaşayan kadın öldüğü zaman fakir ev sahibine yük olma korkusu taşır. Ölmek, sonrası düşünüldüğünde yine parayla ilişkili bir durumdur: "*Ölümü kim kaldıracak? Bir ölünün kalkması için de para ister. Kokar kalırım, rahatsız ederim mahalleyi. Halbuki insan ölünce vücudu da , ruhu gibi duman olup uçmalı*" (Orhan Kemal 2005: 112) Ölümünün başka insanlara yük olacağı düşüncesi onu ölüm fikrinden uzaklaştırır. Yaşamının saygın bulunmadığı dünya ölüsünü de rahatsız edici bulur. Ölü bedenini bile kaldıracak kimsesi olmayan başkışı, yaşamını bir dairenin bodrum katındaki sıkışmışlığında devam ettirmeye mecbur kalır. Küçük fakir bedeni kendi ile uyumlu bir mekânda yaşamaya mahkum olur.

Kötü kadın kendini yaşadığı topluma ait hissetmez. Bu aidiyetsizlik mekân üzerinden aktarılmaya çalışılır. Banktaki adam ile sohbetinde mekânsal bir sorgulayış söz konusudur: "*Nerelisiniz? Doğduğum yeri söyledim. Büsbütün ilgilendi. "Öyle bir memleketi bırakıp buraya niçin geldiniz ya? Niçin geldiğimi bilmiyorum ki. Büyük şehir insanı olmak mutluluğuna erişmek için gelmemiştim her halde. Hele tramvay, apartman, deniz, şu bu hasretiyle hiç değil. Ben büyük şehre itilmişim adeta*" (Orhan Kemal 2005: 111). Hikâyenin ben-anlatıcısı olan banktaki adamın kadının sorularına cevabı ile kadının zihnini yoklayan sorular birleşir. Bu arayış o an karşılaştığı banktaki adamla özdeşleşir. Kötü kadın yaşadığı topluma neden geldiğinin farkında değildir.

İstanbul'un semtlerini ölme fikriyle bütünler. Bir bodrum katında ölüsünün kokması korkusuyla yaşar. Görünüşte kendi gibi olmayan adamın yanına oturduğunda sorularına cevap olarak aynı bilinmezliği alır.

Kötü kadın ile banktaki adam arasındaki diyaloglar parkta geçer. Park "yeşillikleri pörsümüştü, ağaçlar, evlerin çatıları her şey sanki uykuya varmış" (Orhan Kemal 2005: 111) haldeki fiziksel özellikleriyle açıkken işlevsel yönden kapalı mekân özelliği gösterir. Mekânsal düzlemde park herkesin eşit konumda olduğu alandır ve kötü kadının bu ortak alanda bile aidiyetsizliği bellidir. Parkta "tahta sıranın ucuna iliş(ir)" (Orhan Kemal 2005: 111). Burada ilişmek fiili dikkate değerdir. Kendine sınırlı bir alanda yer edinmeyi bodrum katındaki yaşantısı ile alışkanlık haline getiren kadın herkesin ortak hakka sahip olduğu bir alanda bile ilişerek sığırır.

Kötü kadının ödeşme teklifi parkta gerçekleşir: "Cebimdeki son çeyrekle gittim bir simit alıp geldim. Kadının simide bakışları adeta korkunçlaştı. Böldüm, yarısını uzattım, kaptı. Kuvvetli dişleriyle bir solukta yedi, yuttu. "Sağ ol" dedi, "Allah gönlüne göre versin!" Sonra ayağa kalktı, karışan eteğini düzeltip, ilikledi: "Haydi" dedi. "Ne var?" Ödeşelim!" Neyi? Simidi... "Yarım simidi ha?" (Orhan Kemal 2005: 112) Kadının simit ile karşılaşma anına insani bir refleks göstermediği anlatıcı tarafından aktarılır. Burada uzatmak-kapmak, dişleriyle bir solukta yemek- yutmak fiilleriyle hayvani bir dürtünün ortaya çıkarıldığı gözlemlenir. Kadın yaşama ait her şeyi temel ihtiyaçları üzerine kurar. Yaşamayı bilmez ve bilmediği bu şeyi bir araç olarak kullanır. Sahip olduğu dürtüler sıkışmışlığının etkisiyle başkalaşır. Kendi biyolojik kimliği bile evrilir hale gelir. Bu diyalog sonunda sessizliği caddeden geçen tramvay bozar. Tramvayın sessizliği bozması yine şehirdeki yaşamın insanın köklerini tahrip etmesi bakımından bir işarettir. Zeminden başlayan bir çöküşü simgeler. Bir simit parçasını bedeniyle ödemek istediği anda tramvayın geçişiyle şehrin bütün bu kaotik durumlarının sesiyle perdelendiği gösterilir. "Ortalığın uyusuk sessizliğini paslı gıcirtılarla parçalayarak" (Orhan Kemal 2005: 112) geçen tramvay toplumsal çürümeyi ve ahlaki çözülüşü imgeler.

Zaman kurgusu da kadının hayatı anlamlandırması adına çağrışımlar içerir. Hikâyenin gözlemci bakış açılı birinci tekil şahıs anlatıcısı ile kadının bank sohbeti Temmuz ayının sıcaklığında gerçekleşir. Güneş parlaklığıyla caddeye ışık saçar. Hava sıcaktır. Kedi güneşin altında mayışır. Anlatı, ölümü kendi korkuları nedeniyle gerçekleştiremeyen, aidiyet arayışı içinde bulunan karamsar bir kadının hikâyesidir.

Kadın açtır. Günlerdir boğazına lokma girmez. Mekânın olumsuz imajının aksine zaman, parlaklık ve aydınlık belirten ifadelerle tanımlanır. Zaman ve mekân arasındaki bu açmaz kadının arada kalmışlığının göstergesidir. Kadın güneşin parlattığı dünyaya tutunma isteği duyar fakat mekânsal boyuttaki yurtsuzluğu onu hayatın karanlık tarafına doğru çeker. Kadının yaşamı mevcut 'an'ı kurtarmaya yöneliktir. Hayatı uzun zaman dilimlerinde planlamaz. O, 'an'ın gereği neyse onu yaparak hayatta kalma mücadelesi verir.

Orhan Kemal'in *Kötü Kadın* adlı hikâyesinde eylemler anlatının önermesini belirlemede önemli yere sahiptir. Geç-, git-, dön-, iliş-, seril-, uyu-, gör-, sokul-, gel-, bil-, itil-, bekle-, uğraş-, eşele-, in-, kalk-, tercih et-, devam et-, yorul-, aldırış et-, iste-, barın-, düşün-, ol-, kaldır-, kok-, rahatsız et-, uç-, yakala-, gir-, at-, yap-, yaz-, kork-, hatırla-, uzat-, kap-, ilikle-, ödeş-, ilgilen-biçiminde var olan fiiller ile kurgunun kavram düzlemi aktarılır. Kötü kadının arada kalmışlığı, yaşam- ölüm arasındaki arafta olma durumu git- gel-, devam et-yorul-, uyu- düşün-, bil- hatırla-, dön- bekle-fiilleriyle vurgulanır. Kötü kadın yaşantısının sonucu olan ikilikler silsilesinin içinde kaybolur. Tercih et-, yap-, rahatsız et-, aldırış et-, kork-, kalk-, yaz-, ilgilen- eşele-fiilleri onun kendilik mücadelesini simgeler. Kendi kalabilmek için toplumun koyduğu çizgiden bu fiiller ile çıkmaya çabaladığı görülür. Ödeş-, ye-, kap- yakala-, uzat-, sokul-, barın-, ilikle- fiilleri ile işsizlik, yurtsuzluk ve aidiyetsizliği belirginleştirilir. Ait hissetmediği ve fırlatıldığı bu dünyaya tutunmak için yerine getirmesi gereken temel ihtiyaçları bu fiiller yoluyla karşılık bulur.

Orhan Kemal eserlerinde "bireyin bozuk düzen içerisinde nesneleştirilmesine karşı direnişini anlatır" (Eliuz 2004: 27). Yoksulluk, çaresizlik, cinsel sömürü, sosyal adaletsizlik, yozlaşma, ölüm sanatkarın yazınsal serüveninin aktarıcısı kavramlar olarak anlatılarında yer edinir. Orhan Kemal'in çalışmanın konusu olan bu hikâyesinde kavramsal düzlem kadının 'nesneleştirilmiş adsız bedeni' aracılığıyla yapılır. "Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatı içinde, önceden vaaz edilmiş kuralların değil bir yaşam tarzının metinleşmesi olan Orhan Kemal romanlarında kadın ve kadının açmazları, hep cinsiyetlendirilmiş bakış açısından aktarılır. Sanatkâr, kadının ikincilliğini erkek yazar olmanın yadsınmayan etkisi altında cinsel nesnelere ile öznel çatışması merkezli metnine taşır" (Eliuz 2010: 97). Nesneleşen kadın kimliğinin hayat sorgulaması olan bu hikâyede, romanlarında da bulunan nesne /kadın özne/ erkek çatışmasının varlığı söz konusudur. Kadın kimliğinin sosyal düzendeki algıları

hikâyede yer bulur. Bu doğrultuda kadın yaşam ve ölüm arasındaki sıkışmışlığının göstergeleri okunmuş olunur.

	Ülküdeğer	Karşıdeğer
Kişiler Düzlemi	-	Banktaki Adam (Anlatıcı) Kötü Kadın
Kavram Düzlemi	-	Kendi Olamamak Çaresizlik Ölüm Yaşama Sorgusu Açlık/Yoksulluk Karamsarlık Cinsel Sömürü İşsizlik Ahlaki Yozlaşma Kabulleniş Aidiyetsizlik
Sembol Düzlemi	Temmuz Güneş	Park Simit Tramvay Kedi Bodrum Katı Bank Pörsümüş Meme Pörsümüş Ağaç

(Korkmaz 2015: 103)

Sonuç

Orhan Kemal'in *Kötü Kadın* adlı anlatısı çaresizliği ve yoksulluğu nedeniyle temel ihtiyaçlarını karşılamak için bedenini kazanç kaynağı olarak kullanan bir kadının hikâyesidir. Eserde, kadınlığın çok eski zamanlarda başlayan yaşam serüveninin görüngüleri yer alır. Özellikle doğurganlık vasfıyla kutsal sayılan kadınlık yansılarını değişen dünya ile erkeğin ihtiyaçları doğrultusunda hareket etmek durumunda kalan bir biçime dönüşür. Erkeği kadının üstü yapan, onun sahip olduğu ekonomik ve sosyal güçtür. Kadın ancak erkeğin isteklerini yerine getirdiği zaman gücünü erkek ile eşitler. Kadının

tamamlanması erkeğin varlığı ile mümkündür. Orhan Kemal'in bu hikâyesinde de kadının cinsel sömürü unsuru olduğu görülür. Başkışının bedeni ile erkeğin gücüne yetişmeye yönelmesi söz konudur. Bu durum, kadının nesneden özneye geçmesi için yapması gereken adımdır algısının sonucudur.

Hikâyede kavramsal düzlemde kendi olamamak, çaresizlik, ölüm, yaşama sorgusu, açlık/yoksulluk, karamsarlık, cinsel sömürü, işsizlik, ahlaki yozlaşma, kabulleniş ve aidiyetsizlik mevcuttur. Bu kavramlar park, simit, tramvay, kedi bodrum katı, bank, pörsümüş meme ve pörsümüş ağaç gibi simgelerle aktarılır. Kadının nesneleşen görünümü, "kötü" olarak sıfatlandırılan bütün kadınlara özgü fiziksel tasviri ve 'ad' yoksunluğu kendi olamayışının merkezdeki nedenlerini meydana getirir. Bir işe sahip olmayan temel ihtiyaçlarını bedenini araç haline getirerek karşılayan kadının çaresizliği mekânsal düzlemde bodrum katından başlayarak dünyada sıkışmışlık olarak imlenir.

Başkalarına muhtaç yaşamak zorunda kalması nedeniyle kendini gerçekleştiremeyen kadın ölüm ve yaşam arasında bir yerde gezinir. Yaşama kararını bile başkasının refahına göre şekillendirir. Yoksulluğu onu ölmeyi bile tercih edemez boyuta getirir. Yaşamak eylemine dair bir arzusu olmadığı için mevcut olduğu konum kadında karamsarlığı hâkim kılar. Bütün bunlar biriktiğinde "kötü kadın" cinsel sömürüye baş eğmek zorunda kalır. Bu durum, kadını toplum kuralları dışında bir yaşama iter; dolayısıyla ahlaki bakımından yozlaşmanın ortaya çıkmasına neden olur. Yaşadığı düzene ait olamayan başkışı çaresizliğini aidiyetsizliğini kabul ederek devam ettirir. Canlı kalmaya ihtiyaç duyduğu besini veren özne erkeğe borçlu kalmamak için ödeme teklifi yaparak kendini özne konumuna çıkarmaya çalışır. Anlatının kurgusal düzeni Orhan Kemal'in toplumun gerçeğini yansıtmaya yönelik hareketler içeren yazın geçmişi ile uyumlu bir düzene sahiptir.

Kaynakça

- Acar, Hasan (2019). "Türk Kültür ve Devlet Geleneğinde Kadın". İnsan&İnsan, Yıl/Year 6, Sayı/Issue 21, Yaz/Summer, s.395-411.
- Akalın, Şükrü Haluk (Haz.) (2011). *Türkçe Sözlük* (11. baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Camus, Albert (2006). *Sisifos Söyleni*. (Çev. Tahsin Yücel). İstanbul: Can Yayınları.
- Eliuz, Ülkü (2004). *Orhan Kemal'in Romanlarında Yapı ve İzlek*. Doktora tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı. s.388.
- Eliuz, Ülkü (2010). "Orhan Kemal Romanlarında Kadının Nesne Olarak Kullanımı:Cinsel Taciz". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research*, Volume: 3 Issue: 13 WOMAN STUDIES (Special Issue).
- Eliuz, Ülkü (2011). "Cinsel Kimlik Paniği: Kadın Olmak". *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 6/3 Summer, p. 221-232.
- Fromm, Erich (1998). *Sevme Sanatı* (Çev. Işıtan Gündüz). İstanbul: Say Yayıncılık.
- Korkmaz, Ramazan (2015). "Romanda Dramatik Aksiyonu Sağlayan Değerlerin Görüntü Seviyeleri Üzerine Bazı Öneriler". *Yazınsal Okumalar*. İstanbul: Kesit Yayınları. s. 100-114.
- Mackinnon, Catharine A. (2003). *Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru* (Çev. Türkan Yöney- Sabir Yücesoy). İstanbul: Metis Yayınları.
- Orhan Kemal (2005). *Çamaşırıcının Kızı Küçücük*. İstanbul: Epsilon Yayınevi, s. 134.
- Öksüz, Elif (2010). "Yaprak Dökümü Romanı Örneğinde İyi Kadın İmgesinin Çözülüşü". *İstanbul Kültür Üniversitesi III. Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Öğrenci Kongresi TUDOK Bildiri Kitabı*. 20-22 Eylül 2010/ C.1 (Ed. Ömür Ceylan).s. 547-556.
- Volant, Eric (2005). *İntiharlar Sözlüğü* (Çev. Turhan Ilgaz). İstanbul: Sel Yayıncılık.